

קובץ
הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות

תבוא - ח"י אלול

גליון נד (רנג)

יוצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראַי עוועניו • ברוקלין, ניו יאָרק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים וארבע לבריאה

ת ו כ ן ה ע נ ל נ ל ם

ל ק ו ט ל ש ל ח ו ת

ה מס"נ בתושב"כ

ר מ ב " ם

ד ציונים ומפתחות ללקו"ש על הרמב"ם

ו הערות להרמב"ם בהל' בית הבחירה

נ ג ל ה

ח כסדר שהן כתובין בפרשה סדרן במשנה

ט בסוגי' דקריבלי' דר' אידי

י אין נזקקין אלא לתובע תחילה

ח ס ל ד ו ת

קושי' בהמשל המובא בתניא מבהמות שאינם עוברים על -

רצונו ית'

ש ל ח ו ת

זמנו של שלמה (דוקא) ה' במצב של מנוחה כו' (גליון). יא

יב איסור שעטנז

יג בהביאור בפרש"י "כל תועבה"

יד ד"ה אני לדודי בשבת לפני ר"ה

יט החילוק בין "אבן" ו"סלע"

ש ו נ ו ת

כד"ה להבין מאמר הידוע דמלכא משיחא אתא לאתבא -

צדיקייתא וד"ה כתוב בזהר... לאתדרא צדיקייתא

כז הערות בספר המפתחות לספרי אדמו"ר הצ"צ

ה ל ו ם ל ו ם

כט הערות ללוח היום יום

מביאים אנו בזה ציוניה ומראי מקומות ללקו"ש מהשיעורים הנלמדים ברמב"ם מריש הל' נדרים עד סוף השיעור דשבוע הבע"ל.

המערכת

א. הלכות נדרים

פרק י הלכה יא: "זמן הגשמים... בארץ ישראל ר"ח כסלו":
לקו"ש חלק י' ע' 215 - איך להתאים עמ"ש בהל' תענית פרק ג' הלכה י"א "אם הגיע י"ז במרחשון".

הלכות נזירות

פרק ג הלכה יד: "ומי שנדר נזיר כשמשון... שנזירות שמשון לעולם היתה": לקו"ש חלק יח ע' 70 - כוונת הרמב"ם בזה. (וראה שם השיחה באריכות ביאורים שונים במפרשי הרמב"ם, רדב"ז, צפנ"פ וכו').

פרק ד הלכה יא: "הריני נזיר ביום שכן דוד בא...":
(ונ"כ): לקו"ש חלק ה ע' 419 - תי' קושי' הנ"כ על דברי רמב"ם אלו.

הלכות ערכין וחרמים

פרק ו הלכה ו: לקו"ש חכ"ב ע' 166 ואילך - ביאור בהלכה זו.

ספר זרעים

לקו"ש חלק יז ע' 225 - סדר הלכות כלאים לפני הל' פאה (ולא כסדר המשנה).

הלכות מתנות עניים

פרק א הלכה יא: - לקו"ש חלק י' ע' 215 - (ראה לעיל הל' נדרים פרק י' הלכה יא).

פרק י הלכה א: "ואין ישראל נגאלין אלא בצדקה" (ונ"כ):
לקו"ש חלק טז ע' 594 - מקור הרמב"ם.

הלכות תרומות

פרק א: - אודות שיטת הרמב"ם בקדושת א"י ראה לקו"ש חלק ה' ע' 9 ואילך; חלק טו ע' 101 ואילך, חלק יח ע' 403.

הלכות בכורים

פרק ה הלכה א: "מצות עשה להפריש... שנאמר ראשית

עריסותיכם"; הלכה ב: "שמפרישין אחד מעשרים וארבעה... כדי מתנה... תתן לו": לקו"ש חלק יח ע' 182 - ביאור בהפסוקים שהובא ברמב"ם.

פרק יב הלכה א: "מצוה לערפו": לקו"ש חלק טז ע' 497 - שיטת הרמב"ם במצוה זו, ועיי"ש.

הלכות שמיטה ויובל

ראה לקו"ש חלק יז ע' 286 ואילך, ביאור בארוכה בכמה הלכות שמיטה של הרמב"ם.

פרק ד הלכה כה: לקו"ש חלק ז ע' 170.

פרק י הלכה ד: "מר"ה עד יוהכ"פ לא היו עבדים נפטרין לבתיהם ולא משתעבדים לאדוניהן... כיון שהגיע יוהכ"פ... נפטרו עבדים לבתיהן": לקו"ש חלק יב ע' 47 - ב' שלבים בחירות: א) יציאה משעבוד. ב) חזרה למקומו.

* * * * *

ל ק ו ט י ש ל ח ו ת

ב. בלקו"ש ח"י"ב עמ' 212 מובא הערת כ"ק אד"ש בספה"מ ה'תש"ט עמ' 121 בענין מס"נ, וזלה"ק שם:

"לא נאמר ענין המס"נ מפורש בתושב"כ, להיות תורה שבכתב הוא בחינת חכמה וכו'":

לכאורה צע"ג דהרי מס"נ על קידוש השם הוא מ"ע מן התורה מדכתיב ונקדשתו בתוך בני ישראל (ויקרא כב, לב) ונכנסה בחשבון כל מוני המצוות (ס' המצוות להרמב"ם מ"ע ט. סמ"ג עשין ח. סמ"ק סי' מ"ד. ס' החינוך רצו. ועוד)... עכ"ל עיי"ש.

ולענ"ד י"ל בדא"פ עכ"פ:

בספה"מ ה'ש"ת עמ' וא"ו מבאר כ"ק אדמו"ר נ"ע חילוק דרגות מס"נ דאברהם אבינו ע"ה ור"ע וזלה"ק שם:

"...דזהו ההפרש בין מס"נ דרע"ק למס"נ דאע"ה... הנה לבד זאת הנה המס"נ דרע"ק ה"ל על פי השכל בהשכלה מסודרה כמשל ונמשל ומה במקום חיותינו כן כו' ובמילא הכריח זה אצלו ענין המס"נ... משא"כ המס"נ דאע"ה ה"ל שלא בכוונת מס"נ כי אם עשה את שלו לקיים רצון הו"ל ולא התחשב כלל עם זה שהוא מס"נ... "עכלה"ק.

ונראה מזה, דאף דהמס"נ בעצם מהותו הוא למעלה מן השכל והטעם, מ"מ קיימת דרגה פחותה יותר במס"נ והיא מס"נ שעל פי טעם ודעת, והוא בדוגמת מס"נ דרע"ק דאף שהי' זה ע"פ טעם ודעת בהשכלה מסודרה, מ"מ בשם מס"נ אתקרי.

ועפ"ז יש לומר: דמה שמנו כל מוני המצוות את מצות מס"נ, הוא לענין הדרגה הנמוכה ביותר שבמס"נ, דהיינו, מס"נ שע"פ טעם ודעת, משא"כ בדרושי דא"ח שמדברים בענין המס"נ שהוא למעלה מטעם ודעת, אכן שפיר וזה לא נכתב בתורה, כי ציווי התורה הוא רק בענין המס"נ שע"פ טעם ודעת, וא"א שתחייב תורה דבר שהוא למעלה מן השכל דהא תורה מחכמה נפקת.

ומדויק הדבר יותר, מהא דאיתא שם עמ' יו"ד וזלה"ק: דהנה ענין העבודה במס"נ נאמר בתורה דכתיב ונקדשתי בתוך בני ישראל שהו"ע המס"נ, אך על מס"נ לא נאמר טעם בתורה כי תורה הוא חכמה ושכל, ושכל אינו מסכים על מס"נ. וע"ה דשכל התורה היא חכמתו ורצונו ית', מ"מ הנה החכמה דאלוקות היא ג"כ בגדר דחכמה ושכל, לכן בתורה לא נאמר טעם על מס"נ, אבל עניני המס"נ נאמר בתורה... "עלכה"ק.

ולכאורה צריך להבין: דהא מהכא סתרי דברי כ"ק אדמו"ר נ"ע להא דנאמר בכמה דרושי דא"ח (נסמנו בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א) דמס"נ לא נכתב בתורה כלל, וכהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

אלא דודאי נאמר בתורה ענין המס"נ אלא שזה קאי על מס"נ שעל פי טעם ודעת ששייך בזה ציווי התורה, משא"כ מס"נ בעצם מהותה, שהיא למעלה מטעם ודעת, אכן לא נכתב ציווי בתורה כי תורה מחכמה נפקת. וזהו דיוק לשון כ"ק אדמו"ר נ"ע "אבל עניני המס"נ נאמר בתורה" דרק על עניני מס"נ נצטוינו בתורה ולא על עצם מהות מס"נ שהיא למעלה מטעם ודעת.

אברהם חיים דוד גולדשמיד

ר מ ב " ס

ג. הערות לרמב"ם ספר היד החזקה הלכות בית הבחירה:
פרק א הלכה ו: "ועושין במקדש כלים": מדות פרק ג'
משנה ו', והרמב"ח לשיטתו בסהמ"צ עשין כ' שהם בכלל מצות הכנין ואין למנותן כמצוה מיוחדת, אבל הרמב"ן בהשגותיו

לסהמ"צ עשין ל"ג כ' שאין עשיית הכלים חלק מן מצות בנין הבית אלא הם בגדר תשמישי קדושה, והרמב"ן מנה עשיית הארון והכפורת מצוות בפני עצמן, וכ"כ בזהר הרקיע עשין מט, והראב"ד בהשגות למנין המצות כתב שעשיית מזבח מצוה בפ"ע.

הלכה ז: "ועושיך בתוך העזרה ג בולין": מדות פ"ב מ"ו ראשי פספסין מבדיל בין עזרת ישראל לעזרת כהנים, ומסתימת לשון המשנה משמע שעושיך גבול אחד המבדיל בין עזרת ישראל לכהנים, וכן מבואר ברא"ש וברע"ב כלים פרק א משנה ט, ועל' יוסיפון במלחמות-ה' ה, ו שכתב: "גדר יפה של אבנים בגובה אמה הבדיל בין עזרת ישראל לעזרת כהנים". אבל מלשון הרמב"ם מבואר שעושיך גבולין לישראל לחוד ולכהנים לחוד, והוא מפני שיש לעזרת כהנים הלכות מיוחדות כדשנינו כלים פרק א משנה ח' עזרת כהנים מקודשת שאין ישראל נכנסין לשם אלא בשעת צרכיהן לסמיכה לשחיטה ולתנופה, ונראה שמקור דבריהם הוא ע"פ יומא לו, א. זבחים כ, א. מדות פ"א מ"א, וראה גם לקמן פ"ה ה"ב: מקום דריסת רגלי ישראל ל"א אמה מקום דריסת הכהנים ל"א אמה, ומשמע שהם בגדר שני מקומות ניכרים.

"עד כאן לישראל עד כאן לכהנים": דה"ב ד, ט: ויעש חצר הכהנים והעזרה הגדולה, וברש"י שם: עזרת הכהנים ועזרת ישראל.

"כל בית מהם נקרא לשכה": מדות פ"ב מ"ה: וארבע לשכות היו בד' מקצעותיה וכו' וכך הם עתידים להיות שנא' ויוציאנו וגו'.

הלכה ח: "בונים באבנים גדולות": מלכים-א ה, לא: ויסיעו אבנים גדולות, ושם ז, ט-י ומ. ובחגי ג: בשכם שוב אבן על אבן בהיכל ה', ועיין שהש"ר פ"ה ז' לענין החומה שהיתה נבנית אבן שמונה אמות ואבן עשר אמות, ודורש מקרא דמלכים שם.

"בונים בלכנים": בכסף משנה כתב המקור ע"פ מכילתא: יתרו פ"א: ואם מזבח אבנים רצה של אבנים יעשה של לבנים יעשה, ובהר המורי' כתב שג"י הרמב"ם במכילתא רצה של "אדמה" יעשה, וכ"ה בג"י ישנות, ואמנם לקמן בה"ג לגבי מזבח לא הביא הדין שאפשר לעשותו בלכנים, ונראה שאין חיוב בדוקא לבנות באבנים, וכ"כ ב"קריית ספר" למכ"ט שלא מצינו בזה אבנים במפורש.

"ואח"כ מכניסין אותו לבנין": במכילתא יתרו פ"א: לא תבנה אתהן גזית בו אי אתה בונה גזית אבל אתה בונה גזית בהיכל ובק"ק, ומה אני מקיים ומקבות וגרזן כל כלי ברזל לא

נשמע בבית בהבנותו... בבית אינו נשמע אבל בחוץ נשמע. וכ"ה במה דרשב"י ובמדרש תנאים דברים כז, ד. וראה ברמב"ן סוף פ' יתרו כתב שדין איסור גזית לדברי הכל לא נאמר אלא במזבח, וראה בפירושו הר"ד למלכים-א ו, ז.

"שנאמר כאבנים גדולות": מלכיה-א ה, לא.

"ואומר ומקבות והגרזן": שם ו, ז.

הרב משה הרשלער

- אה"ק ת"ו -

נ ג ל ה

ד. בגמ' בבא קמא ב, א. תוס' ד"ה השור, הקשה (קושיא ב') דלמ"ד מבעה זה אדס הרי אדם כתיב בקרא אחר הבער, וא"כ למה נקט תנא במתניתין מבעה קודם, ותירץ לפי שרחוק כל כך לא חש לשנותו כסדר הפרשה אלא כסדר לא הרי דסיפא, עי"ל. וצ"ל מהו סברת התוס', דלמה נקט תנא במתניתין מבעה כסדר לא הרי דסיפא, ולא כסדר המקרא.

וכן צ"ל במהר"ם על התוס', דהקשה דא"כ ה"ל צריך לכתוב מבעה קודם בור, כסדר לא הרי דסיפא, ותירץ דכיון דבין שור ובור אין הפסק בפרשה לא רצה התנא ג"כ להפסיק ביניהם, משא"כ בין בור והבערה יש בלאו הכי הפסק בפרשה לכן הפסיק התנא ג"כ במבעה כדי לסדרן כסדר לא הרי, וקשה דמהו סברת המהר"ם, דממ"נ אי נקטינן מבעה כסדר לא הרי אז מקומו הוא קודם בור, א"כ מהו הפירוש שלא רצה להפסיק בין שור ובור.

ויש לבאר זה ע"פ מש"כ הפני יהושע ברש"י כאן ד"ה השור, שבאמת לא בא רש"י לפרש טעם סידורן, שהרי מצינו כמה דברים במשניות ובש"ס שלא נאמרו ע"פ המקראות, ואין טעם לסידורן, אלא דכאן קשה לרש"י על שינוי הסדר, שה"ל לו לסדר אותן כמו שנסדרו בלא הרי דקתני תיכף אח"ז, וא"כ קשה על בור לחודא, דלכאורה ה"ל צריך לכתוב בור בסוף כפי סדר לא הרי, לכך מפרש "כסדר שהן כתובין בפרשה סדרן כאן", פ"ל דבאמת הסדר אכן הוא כסדר לא הרי, רק לפי ששור ובור נסמכו יחד בלי הפסק לכך נסמכו ג"כ כאן יחד ולא רצה להרחיקן ולשנות בור לבסוף, אלא דלפי"ז יקשה שה"ל לו להקדים בור לשור כדי שיסמכו אלו השלשה יחד כמו בסיפא, ומה ראה להפסיק בבור, ועוד שלכאורה שור במתניתין הלינו שור דאזיק שור וזהו נכתב אחר בור, לכך פירש "דפרשה ראשונה נאמרה בשור", וכוונתו על שור דאזיק אדם שגם זה נכלל

בשור דמתניתין כדאיתא בדף ד, ב. וזה נכתב קודם לבור ע"כ.

ולפלי"ז עולה פל' התוס' יפה מאד, דמתחלה הקשה התוס' דלמ"ד תנא שור לרגלו, הרי כתיב רגל אחר בור, וא"כ הדרא קושיא לדוכתא דהי' לו להתנא להקדים בור לשור, דהרי גם השור דכתיב קודם בקרא מיירי בקרן, ולכך תירץ דמ"מ שם שור כתיב קודם, ואח"כ הקשה דלמ"ד מבעה זה אדם הרי אדם כתיב אחר הבערה, כוונתו דכיון דרוב המשנה עולה כבר כפי סדר המקרא א"כ למה חש התנא לכתוב מבעה ג"כ כפי סדר המקרא בשלמא למ"ד מבעה זה שן עולה הכל כפי סדר המקרא ג"כ, (ועיין בפני יהושע להלן בד"ה הבער דכתב דבאמת למ"ד מבעה זה שן סדרן התנא לפי סדר המקראות עיי"ש). ולכן תירץ דכיון שרחוק כל כך לא חש.

ולפלי"ז יובן ג"כ סברת המהר"ם, דאכן באמת הי' צריך לכתוב מבעה קודם בור, רק לפי שבור ושור סמוכים זה לזה בתורה, ולכן סמכן התנא ג"כ זה לזה כנ"ל בפני יהושע.

מנחם מענדל גורקאו

- תות"ל 770 -

ה. בגמ' ב"ב לג.א. מובא שקריבלי דר' אידי בר אבין שכיב ושביק דיקלא ר' אידי אמר אנא קריבנא טפיל וההוא גברא אמר אנא קריבנא טפיל לסוף אודי לי' דאיהו קריב טפיל אוקמיל ר' חסדא בידי א"ל ליהדיר לי פירי דאכל מההוא יומא עד השתא א"ל ר"ח אמאן קא סמיך מר אהאי הא קאמר דאנא מקרבנא טפיל אביי ורבא לא סבירא לי' הא דר"ח כיון דאודי אודי.

יש הרבה אופנים ליישב מה שר"ח טען ואבילי ורבא נגדו אבל אחד מהאופנים זה גירסת רבינו חננאל בתוס' דלא גריס לסוף אודי לי' אלא לסוף אייתי סהדי דאיהו קריבלי ולא גרס טפיל שלא העידו שר' אידי קרוב טפיל אלא שר' אידי קרוב ודאי וההוא גברא ספק ובשעת שר' אידי תבע גם הפירות כיון שהודה שאכל אז ר"ח פטר לי' במיגו דאי בעי אמר לא אכלי כי אמר נמי אכלי ודידי אכלי מהימן (וצ"ע איך אפשר לחלק הפירות מהקרקע ממה נפשך אם דנים שהקרקע שלו אז גם הפירות ואם לא אז הקרקע גז לא שלו) ואבילי ורבא כיון שאכל הפירות ואודי חייב לשלם ולא מהימן במיגו דהואיל והקרקע יוצא מתחת ידו מן הדין דבקרקע ליכא מיגו שיש ספק וודאי אז אי אפשר לחלק הקרקע מהפירות איך הי' אם הי' לו מיגו על הקרקע? אז מובא בקוב"ש (לר' אלחנן ווסרמן) שהוא הי' זוכה בהקרקע והוא אומר דכל הסיבה שלא מאמינים אותו במיגו על הפירות בגלל שאין לו מיגו גם על הקרקע וא"א לחלק אבל אם הי' לו מיגו גם על הקרקע הי' אפשריות לחלוק

היינו אומרים מיגו על הפירות אף דאיכא טעמא דאסממ"ו.
והקוב"ש ממשיך בריב"ש סי' של"ו כתב דלא מהני מיגו משום
דאסממ"ו אפי' אם ה"ל לו מיגו על הקרקע או שה"ל אפשריות
לחלוק לא מהני דאסממ"ו, נראה מהקוב"ש שזה מחלוקת בעקרון
(בסברא) בין תוס' להריב"ש.

ובאמת אפשר לומר שזה לא מחלוקת בסברא בכללות בין
תוס' להריב"ש אם מהני מיגו נגד אסממ"ו אלא פשוט פה
בהגמ' יש שתי גירסאות ליישב הגמ' לפי רבינו חננאל מה כל
אחד טען ולפ"ז יוצא המחלוקת אבל אם ה"ל הריב"ש לומד
גירסת תוס' הוא גם ה"ל סובר כמוהו, א"כ לפי תוס' רבינו
חננאל למד שההוא גברא טען אנא קריבנא טפי ור' אידי טען
אנא קריבנא טפי לסוף אילתי סהדי דאיהו קריבי' ולא יודעים
על השני יותר או פחות והרגע שיש לו מיגו אנחנו יכולים
לדון אבל הריב"ש גורס ברבינו חננאל כמו הרמב"ן שר' אידי
טען אנא קריבנא טפי וההוא גברא טען אנא קריבנא ור' אידי
ה"ל לו עדים שהוא קרוב אז חוץ מזה שהוא ה"ל ודאי וההוא
גברא ספק, הטענה של ר' אידי בעצם ה"ל יותר חזקה, אנא
קריבנא טפי וההוא גברא רק אנא קריבנא שתי חסרונות אז
אפי' אם ה"ל לו מיגו לא ה"ל עוזר דאסממ"ו.

מנחם מענדל פלטר

- ישיבת תורת אמת -
- ירושלים ת"ו -

ו. בגמ' ב"ק פרק ה בהרא"ש סי' א' בסופו בענין דאין
נזקקין אלא לתובע תחילה מובא פירוש הריב"א וז"ל: וריב"א
פ"ל בפ' אחד דיני ממונות דנזקקין לתובע תחילה, איירי
לשמוע דבריו ולקבל עדותו תחלה, ונפק"מ אפילו אם ימותו
עדים של נתבע או ילכו למדינת הים בעוד שמקבלים עדים של
תובע, עכ"ל. והקשה ע"ז הרא"ש דהנה שם מפרש הגמ' דאם
קא זיילי נכסי' דנתבע נזקקין לו תחילה.
ולפ"ז מקשה הרא"ש דאין לך קא זיילי נכסי' גדול מזה,
(שעדין מתין, או הולכין למדינת הים).

והנה בש"ך סי' כ"ד סק"ח ליישב קושיתו כתב וז"ל:
"עוד נ"מ אפי' ימותו עדין של נתבע או ילכו למ"ה. והיינו
כשאינן חוליה או מוכנים לילך רק שאפשר להזדמן כן בפתע
פתאום", עכ"ל.

ולא אוכל להבין מפני עניו"ד, דבריו הק' דהלא לכאורה
כל אדם יוכל למות בפתע פתאום, ואין אדם שליט לומר המתינו
לי.

והתינח אם הש"ך כתב שאינו חולה כ"כ שנחשוב שימות,
 אבל עכ"פ קצת חולי יש בו. אבל כאן כתב הש"ך והיינו דוקא
כשאינו חולים.

מנחם מענדל כהן
 - תלמיד בישיבה -

ח ס י ד ז ת

ז. בתניא פרק כד כותב אדה"ז נז"ל: ...אפי' עכירה קלה
 הרי העובר עובר על רצון העליון ב"ה והוא בתכלית הפירוד...
 יותר מסט"א וקליפה הנק' אלקים אחרים וע"ז ממש ויותר מכל
 ... שהם בהמות טמאות וחיות ועופות טמאים ושקצים ורמשים
 וכמאמר יתוש קדמך פי' דאף יתוש שמכניס ואינו מוציא...
 קודמת לאיש החוטא... וכ"ש שאר בע"ח שכולם אינם משנים
 תפקידם ופקודתו ית' שמרה רוחם ואע"ג דאיהו לא חזי כו'...".
 עכ"ל, עי"ש בהמשך.

דהיינו שמבאר שאדם החוטא הוא גרוע יותר מבהמות טמאות
 כיון שהם אינם יכולים לעבור על רצונו ית', משא"כ האדם
 כשעובר על רצונו ית' הוא גרוע יותר מהם. (ביאור זה הובא
 בעוד כמה מקומות: קונטרס ומעין מאמר ד. ועוד).

ולכאורה צריך להבין בעצם ההשוואה, שהרי לכאורה אצל
 בהמה לא שייך בכלל הגדר של ציוויים ומצוות וכן לא שייך
 כל הענין של לא תעשה, וממילא אף פעם בהמה לא תעבור על
 רצונו ית', כיון שאין לה שום גדר וסייג, משא"כ יהודי
 שיש לו מצוות ועבירות ויש לו גדרים וסייגים לכן שייך
 שיעבור על רצונו ית', וא"כ איך אפשר לדמות אדם לבהמה,
 ולומר שכשאדם עובר על רצונו ית' הוא יותר גרוע מבהמה,
 שאצלה לא שייך בכלל אף פעם שתעבור על רצונו ית' בשום מקרה.
 ואבקש מקוראי הגליון לבאר זאת.

חיים שאול שטיינמץ
 - תלמיד בישיבה -

ש ל ח ו ת

ח. בשיחת ט"ו באב ש.ז. (הנחות התמלימים) סעיף מ"א נת'
 מה ששלמה המלך (דוקא) תיקן עירובין ונט"י, ולא תיקנו
 בזמן שלפניו. ונתבאר שב' ענינים אלו שייכים לזמן של
 חנ' ומנוחה וזה היל' בזמנו של שלמה דוקא, ולא בזמנו של
 דוד וכו'. עי"ש בארוכה.

ובגליון הקודם (נג (רנב)) כתבתי דאין לזה סתירה ממ"ש בתויו"ט בהקדמתו לסדר נזיקין דהטעם דשיטת המדרש דסדר הש"ס הוא נז"ם קט"ן דמ"ש המדרש דסדר הש"ס הוא "נז"ם קט"ן" כמ"ש דוד בתהליט תורת ה' תמימה הוא דכיון דבזמנו של דוד היו בני"י במצב של מנוחה לכן נוגע יותר קדשים וטהרות משא"כ נזיקין שבא לבסוף. עי"ש.

וכתבתי שם די"ל דלפועל עיקר הזמן דמנוחה היתה בזמנו של שלמה ולכן תיקן עירובין ונט"י, משא"כ זמנו של דוד היתה רק הכנה והתחלה לזמן זה, ולכן דוד לא תיקן ענין השיך למצב של מנוחה, רק רמז להסדר ד"נז"ם קט"ן כי (א) אין זה תקנה במעשה בפועל; (ב) גם זה הוא הכנה לזמנו של שלמה דקדשים וטהרות נוגע בעיקר כשישנו ביהמ"ק. ע"כ.

ויש להביא סמוכין לזה משיחת ש"פ וישב, כ"ף כסלו ש.ז. (הנחות התמימים) סעיף כ"ט שמביא שם התויו"ט הנ"ל ומבאר שם: "בהזמן ווען דוד [ינעים זמירות ישראל] האט געזאגט דע: פסוק אין תהליט, וואס דעמולט זיינען אידן געווען בארץ ישראל, און ס'איז געווען א מצב פון איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו כו', איז מער מצוי ונוגע הלכות קדשים וטהרות (וואס זיינען נוגע בא"י, און וועלן זיין נוגע בביהמ"ק שנבנה ע"י שלמה בנו)...". [ההדגשה - שליל]. עי"ש ע"ד.

א.ב.ש.

- ברוקלין נ.י. -

ט. בשיחת אדר"ח אלול לילדלי מחנות קיץ "גן ישראל" ו"אמונה" של' (הנחות התמימים - סעיף ל"ד) מביא מ"ספרי טעמי המצוות" אחד הטעמים לאיסור שעטנז:

"אלינער פון די חילוקים צווישן "צמר" און "פשתים" איז, וואס "צמר" קומט פון א "בעל-חיל", און "פשתים" קומט פון א "צומח". לערנט אונז תורה, אז מען טאר ניט מערב זיין צומח און חיל".

ובהערה שבשולי הגליון שם כ', וז"ל:

"להעיר, שיש ענינים שבהם צריך להיות, ועד שמחוייב, ב' מינים, צומח וחי, וכיו"ב. ולדוגמא: בענין זה עצמו - שעטנז עצמו מותר מה"ת - אם אינם שוע טו ונוז; מצות עונג שבת - אכילת בשר בתבלין; ימין מקרבת ושמאל כו' בתינוק אחד; ועוד.

והנקודה בכ"ז וכיו"ב:

בכל דרכיך דעהו, וביחד עם זה - כו"כ פרטים שצ"ל שלילתם ודחיתתם, ואפילו באותו הענין.

דוגמא כללית: האסור באכילה (לחוד) - באם ישמידו, עובר בכל תשחית.

ולכן: בתורה - הוראה לכל ענין וענין - יש דוגמא והוראה לכל ענין וענין: לפעמים מוכרח לערב צומח וחי (בגדי כהונה), ולפעמים אסור לערב צומח וחי (שעטנז).

וגם זה מתוכן מחז"ל כל דאסר לן רחמנא - שרא לן כוותי". עכ"ל שם.

ואולי יש לקשר זה (גם) עם המבואר בלקו"ש לפ' תצא תשמ"ג סעיף ז: "מובן אז א מצוה, קדושה, תוספת אור - קנו מאכן שלוט צווישן הפכים, ע"ד מש"נ עושה שלום במרומיו מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואין מכבין זה את זה, אבער - ניט ח"ו (תוספת יניקה) קבלה בקליפה, וואס דערפאר איז ציצית, בגדי כהונה וכו' - מתיר נאר כלאי שעטנז - וואס צמר ופשתים זיינען הילף זמ"ז, אבער ביידע היתר", עכ"ל שם.

ועיין גם בשחת ש"פ משפטים תש"מ. ועוד.

אחד מהתלמידים

ל. בשחת ש"פ ראה, מבה"ח אלול ש.ז. הנחת הת' בלתי מוגה בהביאור של רש"י ד"ה כל תועבה (יד, ג) כתוב שם סעיף לה: "ד.ה. דער פסוק רעדט ניט וועגן א תועבה בעצם (ווי איסור אכילת דם, חלב, נותר פלגול וכו') ... זיי זיינען דאך תעב מצד עצמם.

... ועד"ז פלגול איז פירושו בפשטות - א דבר מאוס. און דער איסור פון נותר איז בפשטות - ווילל דעמולט פארלירט שוין דער מאכל זיין פרישקייט, ס'איז א פארשמעקטע זאך...

בשעת עם קומט אבער צו דעם פסוק בפרשתנו וואס זאגט אז "עם קדוש אתה גו' ובך בחר ה' להיות לו לעם סגולה מכל העמים" - דעמאלט קומט צו א נייער איסור "לא תאכל כל תועבה", וואס באשטייט ניט פון דברים מתועבים בעצם, נאר "כל שתעבתי לך..."

דערליבער דארף רש"י געפינען אנדערע דוגמאות וואו עם דריקט זיך אויס דער איסור חדש בפסוק זה - אז ביחס צו "עם סגולה" זיינען דא דברים נוספים וואס "תעבתי לך" דוקא... עכ"ל השיחה שם.

ולא הבנתי, הרי יש כמה וכמה איסורים שאינם בבחי' תועבה בעצם, והיינו לשאר בני אדם שאינם יהודים אין במאכל זה שום תועבה (כמו בדם), והרי זה רק בגדר של "תעבתי לך" וכמו: כשישראל נדר נדר שלא לאכול או לשתות מאכל או משקה מסוים.

איסורי מאכל שיש להם שייכות לע"ז. פירות ותבואה שלא נטלו מהם תרומות ומעשרות וכן מעשר שני חוץ לירושלים, וערלה.

וכן עד"ז כמה וכמה איסורים שהם אסורים רק לבנ"י שהם אסורים רק לבנ"י שהם עם סגולה וגוי קדוש ולאומות העולם אין במאכלים אלו שום תועבה.

וא"כ למה נקט רש"י שתי דוגמאות אלו דוקא: צרם אוזן בכור ובשל בשר בחלב.

וגם בהדוגמאות שהביא כ"ק אד"ש שהם תועבה בעצם: דם, חלב, נבלה, טריפה, נותר, פיגול.

לא הבנתי; מה תועבה בעצם יש בחלב, או נבלה, הרי כן אוכלים אומות העולם בלי שחיטה. וגם בפיגול - שהלשון בהשיחה הנ"ל הוא: "פיגול איז פירושו בפשטות א דבר מאוס", - לא הבנתי, הרי פיגול הוא שנשחט במחשבה לאכול את הבשר חוץ לזמנו או למקומו, וא"כ למה זה תועבה בעצם.

הן אמת שהפירוש של פיגול הוא "מתועב" כמ"ש רש"י בפרשת קדושים (יט, ז) ד"ה פגול, אבל לכאורה הפירוש הוא שלאחר שהקב"ה אסר זה, הוא פיגול, אבל לא שהוא מתועב בעצם, ע"ד כמ"ש רש"י כאן: "תעבתי לך". ולא שהוא תועבה בעצם.

וגם בנותר - הרי הקרבן פסח אם הותירו ממנו עד בוקר "באש תשרף" וא"כ הוא לאו דוקא שאז יהי' תועבה בעצם, און "א פארשמעקטע זאך" כלשון השיחה שם.

ולכאורה, מזה גופא שיש קדשים קלים כמו שלמים, שנאכלים לשנ? ימים ולילה אחד, א"כ משמע שעד שעבר זמן זה אין הכרח שהבשר יסריח ולא יהי' ראוי לאכילה. וא"כ מוכרחים לומר לכאורה, שאותן קדשים קלים שנאכלים רק ליום ולילה כמו תודה, ואח"כ הוא נותר, אין הטעם מפני שהבשר סרוח ואינו ראוי לאכילה אלא שזה גזיה"כ ודבר "שתעבתי לך".

הרב וו. רוזענבלום

- ברוקלין נ.י. -

לא. בהתוועדות ש"פ ראה הנחה בלה"ק סל"ח וז"ל:

"אמנם התאריך המצויין בהתחלת המאמר הוא שבת שלפני ר"ה, וצריך עיון עד כמה מדוייק הדבר שהרי המאמרים שהתחלתם אני לדודי ודודי לי נאמרו בדרך כלל בהתחלת חודש אלול בשבת ר"ח או בשבת מברכים חודש אלול כו'.

ולכן נלפע"ד שנפלה טעות בציון התאריך, וכפה"נ מתוכן המאמר שבו מבואר הענין דחודש אלול - נאמר המאמר בקשר להתחלת חודש אלול (כשאר המאמרים ד"ה זה) "ע"כ.

ויש להתאים ולתווך הנ"ל עם מה דאיתא בהמשך תערי"ב ד"ה אני לדודי ודודי לי הנאמר ביום ב' דר"ה תרע"ג, וכן ד"ה זה דיום ב' דר"ה תרס"ט. ועד"ז מאמרים בד"ה זה מש"ק נצו"י משנות: תרנ"ה, תרס"ד, עטר"ת, ומתרצ"ג הנד' בס' מאמרים קונט' ח"ג.

ב.א.מ.

- ברוקלין נ.י. -

לב. בר"ד תוכן "יחידות" האדמו"ר מסדיגורא שליט"א אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א - אור ליום ט"ו טבת ש.ז. - אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: עם שטייט "על הסלע הך ויצאו מים" ד.ה. די אבן איז געווען א סלע דוקא. וואס דער חילוק צווישן סלע מיט אנדערע סוגי אבנים איז, אז דוקא א סלע איז דער היפך פון מים, און אעפ"כ איז געווען "ויצאו מים".

ויש להעיר בענין זה מסה"מ תקס"ט (ד"ה להבין שרש ענין יונתי בחגוי הסלע כו') ע' קיח ואילך וז"ל:

"והטעם שנק' סלע...דהנה אנו רואי' שהסלע הוא אבן קשה ביותר וזה הקושי בא מסיבת תוקף היבשות והעדר הלחלוחי' שהרי גידולו בעפר קשה ויבש דוקא...הסלעים נמצאים רק במקומות היבשות ביותר כמו במדבר ובהרים הגבוהים ששם תוקף החמימות מכלה ושוּרף כל הלחלוחי' שבארץ".

אבל ממשך שם: "והנה אנו רואי' שיש ג"כ בסלע וצור מחלקי יסוד המים שהרי יוציא מים מן הצור וסלע דוקא כמ"ש משה המן הסלע הזה נוציא לכם מים וכתוב הכה צור ויזובו מים כו' והכית בצור כו' דמשמע שיש בדרך הטבע להוציא מים מצור החלמיש...ונמצא שיש בסלע וצור מחלקי יסוד המים רק שהוא בהעלם גדול". עכ"ל ועיל"ש בארוכה.

והנה בהשקפה ראשונה ל"ע לכאורה, דמהר"ד הנ"ל משמע דנוסף על הנס שיצאה מים מהסלע, היתה גם ה"אויפטו" שהמים יצאה מסלע - היפך טבע המים.

ואילו בסה"מ שם מביא ראי' שמזה גופא שיצא מים מהסלע
- הרי"ז הוכחה "שיש בדרך הטבע להוציא מים מצור חלמיש".

והנה לע"ע לא מצאתי בעוד מקומות שיבארו החילוק בין
"אבן" ל"סלע", ואבקש מקוראי הגליון שיעיינו בזה.

א.ב.ש.

- ברוקלין נ.י. -

ש ו נ ת

ג. בספר המאמרים תקס"ב ח"ב בע' תקלד ד"ה להבין מאמר
הידוע דמלכא משיחא אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא (והוא הנחת
כ"ק אדה"א - שם ע' תרעז ובהנסמן שם). ובע' תקמ"ב ד"ה
כתוב בזהר מלכא משיחא אתי לאהדרא צדיקיא בתיובתא (נוסח
שני מהנ"ל, והוא הנחת הר"ם באדה"ז - שם ע' תרסג בהערות
כלליות) [יש לעיין איך התחיל כ"ק אדה"ז את המאמר].

ושם בע' תקמד כותב "וכנז' בקבלה שנפש האלקי' שהיא
חלק אלק' עד בר מצוה היא רק מפני חיו' אופנים".

ולכאורה התיבות מפני חיו' אין להם הבנה, ואולי יש
כאן טעה"ד קל א) במקום ב תיבות צ"ל תיבה אחת. ב) במקום
"ח" צ"ל "מ" וצ"ל מפנימיו'. וראה לעיל שם בהנחת כ"ק
אדה"א (ע' תקמ) כמ"ש בע"ח (גם כאן יש לעיין איך אמר
אדה"ז: בקבלה או בע"ח) דנה"א... מבחי' פנימיות האופנים.

* * *

ברד"ק (הארוך) עה"פ תהלים קיט, צו לכל תכלה ראיתי
קץ רחבה מצותך מאד כותב: ואמר מצותך לשון יחדה (קושת
אגה"ק סי"ז) דרך כלל כמו כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך
היום.

אבל באגה"ק הנ"ל מפרשו על מצות צדקה. וראה ספר
המאמרים תרל"ו ע' שכח "באגה"ק סי"ז ושם ביאר זה על צדקה
ו"ל לפי שצדקה כוללת כל המצות".

* * *

בספר המאמרים תקס"ג ח"ב ע' תתסט (ברשימת המאמרים)
מציין על ד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק (שנדפס בח"א):
נדפס (בשינויים) בתו"ח שמות.

ולהעיר א) לכאורה ציון זה לכל לראש צ"ל בח"א במראי מקומות. ב) לכאורה יש מקוח לומר שצריכים לציון הדף. ג) לע"ע לא מצאתי זה בתו"ח.

* * *

באגה"ק סל"ז (באור התורה שופטים ע' תתמה, מציון סל"ד ולכאורה הוא טעה"ד וצ"ל סל"ז. אבל ראה תניא - אגרת הקדש (חיטריק) סי' ו-י ע' קנג. ע' קעג. שינוי בציון על פרק אחד. וכן העיר בזה הרב א.מ. בגליון... קכה, סע"ב הובא מארז"ל "עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש" ובהערות ותיקונים לשם על תיבת שיאמרו כותב: כ"ה בכ"מ בדא"ח. בב"ב (ע, ב) שאומרים.

ולהעיר שכן הובא ג"כ במהרש"א ובר"ף (לע"י) שם.

* * *

המשך והחרים תרל"א ע' כד-לט יש להשוות להמשך וככה תרל"ז ע' קפא-ר ושם בהוספת פרקים וקיצורים ועוד.

* * *

בספר המאמרים תרל"ו ע' שז מביא: רחבה מצותך מאד בלי גבול ע' בד"ה האמרת כלים רחבי' לקבל מאד העליון (ובהערה לשם לא נסמך).

ולכאורה הכוונה לד"ה את ה' האמרת תרל"ב (קה"ת תשכ"ב) ע' 8 (ושם כלים רחבים לקבל גילוי בחי' מאד העליון).

* * *

באגרות קודש כ"ק אדמו"ר הזקן ע' קלו כותב על אגה"ק סל"ז שהיא משנת תק"ע וראה שם ע' תנב.

ואולי יש לעשות סמוכין לזה מספר המאמרים תק"ע ע' נח שם מדבר אודות הכתוב לכל תכלה... מצותך מאד (אבל מכליון שבמראי מקומות לשם אינו מציון לאגה"ק זה אולי טעיתי בזה).

* * *

בקונט' אדמו"ר הצ"צ ותנועת ההשכלה בע' 2-30 מציון שהמאמר שמע ישראל (באידיש) נאמר ביום ב' כ"ב מנ"א תר"ג.

ולהעיר מאגרות קודש כ"ק אדמו"ר (מהורז"ץ) נ"ע כרך
ב ע' קד-ו ג' או ה' אלול תר"ד (ועיל"ש עוד שינויים).

* * *

במילואים לספר המפתחות לספרי כ"ק אדמו"ר הצ"צ מערכת
כתר שם טוב מצלין: (ולקרא) תקכה. תרצט. שה"ש רנה.

ולהעיר א) אשר בולקרא ע' תרצ"ט לא הוזכר שם הספר
כתר שם טוב. רק שם הוזכר הבעש"ט (ושם נדפס בעהש"ט
ולכאורה צ"ל הבעש"ט).

ב) שה"ש רנה (הכוונה להוצאה דשנת תשכ"א ובהוצאה
חדשה הוא באור התורה) קהלת ע' א' קלב ושם: כתר שם טוב
ויקרא ע"ז ג, ולכאורה הוא למחבר אחר (וראה בית עקד
ספרים בערכו).

ג) ממה שהובא בליקוטים (מפתחות) בחלק ראשי תיבות
מערכת כש"ט: כתר שם טוב (ס' חסידות) משמע שהובא (חוץ
מהנ"ל) בעוד מקום (מקומות?).

ד) בספר המפתחות לכתבי כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע
מצלין שהובא בהמשך תרס"ו ע' נו.

ולהעיר שהן אמת שתיבות כתר שם טוב נזכר שם בע'
אבל שם אינו מדבר אודות ספר (כתר ש"ז טוב).

ה) ולהעיר מהקדמת מערכת אוצר החסידים לכתר שם טוב:
בכמה מקומות שינה הרב המלקט... לא העתיק דברי הבעש"ט
בשלימותם צירף ספרים הנ"ל - מבלי לצלין מה הם דברי
הבעש"ט. וראה ג"כ ספר צוואת הריב"ש (קה"ת) ע' x הערה 19.

ועפ"י הנ"ל אולי אפ"ל מדוע כל כך נדיר ספר הנ"ל
בחסידות.

* * *

בלקו"ת קה"ת תשד"מ במראי מקומות לד"ה והניף את
העומר (ויקרא לו, א) כותב שד"ה זה הוא בלאור לד"ה
וספרתם דלעיל ומצלין לעיין ברשימת הכתבי יד (עיל"ש).

ולהעיר מ(הנגלות לנו - מכ"ק אדהצ"צ ב) אור התורה
דרושים לראש השנה (קה"ת תשכ"ו) ע' א'תטו: וכמ"ש מזה
בביאור וספרתם לכם המתחיל והניף את העומר.

הרב שמואל דוד ח. הכהן
- ברוקלין נ.י. -

ה ל ו ם ל ו ם

יד. שבת ג תשרי ש"ת: "...ש"פ תבוא תקכ"ח אמר מורי ורבי (הרב המגיד ממעזריטש) - תורה והתחלתה ושבת עד הוי' אלקיך, וביאר כי עבודת התשובה צריכה להיות עד אשר הוי', שהוא למעלה מהעולמות, יהי' אלקיך, ...".

ראה לקו"ת דרושים לשבת שובה (סה, א). שם, האזינו (עב, ד).

שבת יז תשרי, שבת חוהמ"ס: "על ידי העבודה דנסיונות מתגלה בחי' יחידה שבנפש, ...".

ראה לקו"ת פרשתנו (צט, ג). וראה גם צג, ג).

שבת, ח חשוון: "מצוה לשון צותא וחבור, והעושה מצוה מתחבר עם העצמות...".

ראה תו"א פרשתנו (לך יג, ד): קיים כל התורה, ולא קיים מצות מילה מפני שרצה להגיע לאותה מילה גדולה שמלמעלה למטה.

שבת, כט חשוון: "עבודה הקדושה באמירת תהלים בצבור, אין די באר גודל הזכות של המשתתפים בזה, ...".

ראה תו"א פרשתנו (תולדות כא, ב): בזכותא הוא לפ"ע ההשתל'...

הרב מיכאל אהרן זעליגזאן
- ברוקלין נ.י. -

לזכותו ולזכות
בני משפחתו שיחיו

נדפס ע"י

א' מאנ"ש שיחיו